

УДК 343.85:351.746.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2026-1-8>**Кушнір Ярослав Олександрович,**

доктор філософії у галузі права, доцент,
докторант відділу ад'юнктури та докторантури
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)
вулиця Шевченка, 46, Хмельницький, 29003, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8519-5331>

Вибодовський Андрій Іванович

ад'юнкт відділу ад'юнктури та докторантури
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)
вулиця Шевченка, 46, Хмельницький, 29003, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-2764-5737>

ДЕТЕРМІНАНТИ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація.** Статтю присвячено дослідженню детермінант військових адміністративних правопорушень у діяльності Державної прикордонної служби України в умовах дії правового режиму воєнного стану. Актуальність теми зумовлена трансформацією характеру оперативно-службової діяльності прикордонників, зростанням рівня безпекових загроз, підвищенням психоемоційним навантаженням на особовий склад та необхідністю забезпечення належного рівня військової дисципліни особливо в умовах збройної агресії російської федерації проти України.*

У статті обґрунтовано доцільність розгляду причин і умов вчинення військових адміністративних правопорушень через узагальнюючу категорію «детермінанти», що дозволяє подолати формальне розмежування між причинами та умовами й зосередитися на чинниках, які реально впливають на формування протиправної поведінки. Методологічною основою дослідження є положення кримінологічної теорії детермінації, направлення адміністративної деліктології та системно-рівневий підхід, відповідно до якого детермінанти аналізуються на макро-, мезо- та мікрорівнях соціальної організації.

З урахуванням статистичних даних та практики діяльності ДПСУ обґрунтовано доцільність зосередження уваги на двох найбільш поширених військових адміністративних правопорушеннях: розпиванні алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживанні наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів (ст. 172-20 КУпАП) та порушенні правил несення прикордонної служби (ст. 172-18 КУпАП). Доведено, що правопорушення, передбачені ст. 172-20 КУпАП, детермінуються переважно суб'єктивними чинниками мікрорівня за наявності мезорівневих організаційно-службових тригерів, тоді як порушення правил несення прикордонної служби мають виразно мезорівневий характер і зумовлюються особливостями організації оперативно-службової діяльності у підрозділах охорони державного кордону.

Зроблено висновок, що превентивний потенціал протидії військовим адміністративним правопорушенням у ДПСУ зосереджений насамперед на мезо- та мікрорівнях, де можливе цілеспрямоване управлінське та виховне втручання.

***Ключові слова:** військові адміністративні правопорушення, детермінанти правопорушень, адміністративна деліктність, військова дисципліна, Державна прикордонна служба України, воєнний стан, профілактика правопорушень, запобігання правопорушенням, протидія правопорушенням.*

Kushnir Yaroslav, Vybodovskyi Andrii. Determinants of military administrative offences in the State Border Guard Service of Ukraine under martial law

***Abstract.** The article is devoted to the study of the determinants of military administrative offenses in the activities of the State Border Guard Service of Ukraine under the legal regime of martial law. The relevance of the topic is*

обумовлена трансформацією природи операційної та службової діяльності прикордонної охорони, зростанням рівня загроз безпеці, підвищенням психоемоційного навантаження на персонал, а також необхідністю забезпечення належного рівня військової дисципліни в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України.

Стаття обґрунтовує доцільність розгляду причин та умов військово-адміністративних правопорушень через загальні категорії «детермінанти», що дозволяє подолати формальне розрізнення між причинами та умовами та зосередитися на факторах, які фактично впливають на формування незаконної поведінки. Методологічною основою дослідження є положення кримінологічної детерміністської теорії, розробки адміністративної дельтології та системного підходу, згідно з яким детермінанти аналізуються на макро-, мезо- та мікро-рівнях соціальної організації.

Враховуючи статистичні дані та практичну діяльність Державної прикордонної служби України, дослідження обґрунтовує доцільність зосередження на двох найбільш поширених військово-адміністративних правопорушеннях: вживанні алкогольних або слабоалкогольних напоїв, а також використанні наркотичних речовин, психотропних препаратів або їх аналогів (стаття 172-20 Кодексу України про адміністративні правопорушення) та порушенні правил прикордонної служби (стаття 172-18 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Доведено, що правопорушення, передбачені статтею 172-20 Кодексу України про адміністративні правопорушення, переважно визначаються суб'єктивними мікро-рівневими факторами в умовах мезо-рівневої організаційної та службової ситуації, тоді як порушення правил прикордонної служби мають чітко мезо-рівневий характер та визначаються специфікою організації операційної та службової діяльності в прикордонних підрозділах.

Дослідження виводить, що профілактичний потенціал протидії військово-адміністративним правопорушенням в Державній прикордонній службі України є переважно зосереджений на мезо- та мікро-рівнях, де цілеспрямована організаційна та освітня інтервенція є можливою.

Ключові слова: військово-адміністративні правопорушення, детермінанти правопорушень, адміністративна дельнквентність, військова дисципліна, Державна прикордонна служба України, воєнний закон, профілактика правопорушень, протидія правопорушенням, протидія правопорушенням.

Вступ. Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України та запровадження правового режиму воєнного стану зумовили глибоку трансформацію суспільних відносин, зокрема у сфері забезпечення національної безпеки й оборони. За таких умов особливого значення набуває стабільне функціонування суб'єктів сектору безпеки і оборони, серед яких Державна прикордонна служба України (далі по тексту – ДПСУ) відіграє ключову роль у захисті державного кордону, участі у відбитті збройної агресії, протидії диверсійно-розвідувальним загрозам та забезпеченні режимних і правоохоронних функцій на прикордонних територіях. Виконання таких завдань відбувається в умовах підвищеного психоемоційного та фізичного навантаження на особовий склад, нестабільної операційної обстановки та об'єктивного звуження окремих процедур мирного часу, що істотно ускладнює забезпечення належного рівня військової дисципліни.

У цих умовах проблема військово-адміністративних правопорушень (далі по тексту – ВАП) набуває особливої актуальності. Адміністративні проступки у сфері військової служби, хоча й не досягають рівня кримінальної суспільної небезпеки, безпосередньо

впливають на стан військової дисципліни, керованість підрозділів, ефективність оперативно-службової діяльності та, зрештою, на спроможність органів охорони державного кордону виконувати покладені на них завдання. За відсутності належного реагування такі прояви деліктної поведінки здатні набувати системного характеру й створювати передумови для більш небезпечних правопорушень.

Водночас аналіз правозастосовної практики свідчить, що діяльність із протидії ВАП у прикордонному відомстві нерідко зосереджується переважно на юрисдикційному реагуванні, тоді як їх профілактичний потенціал залишається реалізованим не в повному обсязі. Це значною мірою зумовлено недостатньою увагою до причин і умов формування протиправної поведінки, а також до можливостей організаційно-управлінського впливу на них з боку посадових осіб, відповідальних за стан військової дисципліни в підрозділах.

Наукова доктрина кримінології та адміністративної дельктології традиційно розглядає протиправну поведінку як результат дії сукупності взаємопов'язаних чинників, що обумовлюють її виникнення та відтворення. У цьому контексті дедалі більшого поширення набуває

використання узагальнюючої категорії «детермінанти», яка охоплює як причини, так і умови вчинення правопорушень і дозволяє зосередитися на факторах, що мають реальний вплив на формування деліктної поведінки.

Попри наявність значного масиву наукових праць, присвячених проблемам запобігання злочинності та окремим аспектам адміністративної деліктності, питання детермінації ВАП у діяльності ДПСУ в умовах воєнного стану залишаються недостатньо систематизованими. Це зумовлює потребу у комплексному дослідженні детермінант найбільш поширених деліктів із урахуванням специфіки оперативно-службової діяльності прикордонного відомства та реальних можливостей управлінського і профілактичного впливу.

Матеріали та методи. Емпіричною та теоретичною основою дослідження слугували норми національного законодавства, що регламентує адміністративну відповідальність, а також використано статистичні матеріали щодо стану військової дисципліни та правопорядку в ДПСУ за 2024–2025 роки, аналітичні довідки та узагальнення практики притягнення військовослужбовців до адміністративної відповідальності.

Окрім нормативно-правових та емпіричних джерел, матеріальною базою дослідження слугували положення вітчизняної кримінологічної та адміністративно-деліктної доктрини. Зокрема, використано наукові праці, у яких розкриваються теорія детермінації правопорушень, системно-рівневий підхід до аналізу протиправної поведінки, проблематика запобігання адміністративній деліктності та особливості протидії правопорушенням у сфері військової й прикордонної служби (А. П. Закалюк, О. М. Бандурка, О. І. Остапенко, Ю. Б. Курилюк, Я. І. Федорчук та ін.). Зазначені доктринальні напрацювання використано для формування теоретико-методологічної основи дослідження, обґрунтування вибору аналітичних критеріїв та інтерпретації отриманих результатів.

Додатково залучено результати попередніх наукових напрацювань авторів, присвячених проблематиці адміністративної деліктності.

У межах дослідження застосовано комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання.

Зокрема, діалектичний метод використано для з'ясування взаємозв'язку між соціальними, організаційно-службовими та особистісними чинниками формування ВАП в умовах воєнного стану. Системно-структурний і системно-рівневий методи дали змогу розглядати детермінанти правопорушень у єдності макро-, мезо- та мікрорівнів соціальної організації та визначити «точки прикладання» управлінського й профілактичного впливу.

Порівняльно-правовий метод застосовано для зіставлення доктринальних підходів до класифікації детермінант у кримінології та адміністративній деліктології.

Статистичний метод використано для аналізу динаміки та структури ВАП у діяльності ДПСУ, що дозволило обґрунтувати вибір найбільш поширених деліктів як об'єктів детермінантного аналізу. Метод аналізу і синтезу забезпечив формування узагальнених висновків щодо характеру й механізмів дії детермінант, а також розроблення прикладних рекомендацій з удосконалення профілактичної діяльності.

Застосування зазначеного комплексу матеріалів і методів дало змогу забезпечити комплексність, наукову обґрунтованість і прикладну спрямованість дослідження, а також сформулювати висновки, орієнтовані на практичні потреби організаційно-управлінської діяльності ДПСУ в умовах дії правового режиму воєнного стану

Результати. Запровадження правового режиму воєнного стану, зумовлене деструктивною діяльністю держави-агресора, актуалізувало суспільні процеси, спрямовані на збереження державного суверенітету, територіальної цілісності та демократичного правового порядку. У відповідь органи державної влади й інститути громадянського суспільства консолідували зусилля для підтримання національної ідентичності. Не залишалася осторонь і наукова спільнота, активізувавши прикладні дослідження для потреб оборони держави. Особливої актуальності набувають дослідження підтримання правопорядку в умовах екстремальних правових режимів,

передусім у сфері службової діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки. Подібні умовиводи цілком корелюють із висновками колективу дослідників вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, котрі акцентують, що новий напрям наукових досліджень – кримінологія війни (воєнна кримінологія, військова кримінологія) в умовах сьогодення є особливо важливим напрямом дослідження для військових структур, правоохоронних органів та широкого загалу [1, с. 442].

Дослідження детермінант протиправної поведінки має усталений теоретико-прикладний базис у вітчизняній кримінологічній та адміністративно-деліктній доктрині. Так, у фундаментальних працях О. М. Бандурки та О. М. Литвинова обґрунтовується, що одним із ключових завдань протидії злочинності є усунення, нейтралізація та мінімізація дії детермінант, які зумовлюють протиправну поведінку, зокрема шляхом комплексних міжвідомчих заходів, спрямованих на вплив на причини та умови правопорушень [2, с. 59].

Такі висновки пройшли витримку часом і зберегли свою актуальність в умовах сьогодення. Ми переконані, що питання причинності у кримінології має принципове значення не лише в теоретичному вимірі, а й у прикладній площині, адже саме воно уможливило протидію не лише злочинності, а деліктності в цілому, використовуючи при цьому не лише правоохоронні інструменти, а й шляхом задіяння економічних, соціальних та інших регуляторних механізмів, які перебувають у розпорядженні держави та суспільства, що значно підвищує ефективність протидійної діяльності.

Більш того, теорія причинності злочинності має стійке кроссекторальне наукове обґрунтування: загальнофілософська категорія детермінізму репрезентує обумовленість буття та змін об'єктів реальності дією відповідних чинників, тобто впливом інших явищ – подій, процесів чи станів. Таке розуміння ґрунтується на уявленні про закономірний характер розвитку дійсності, оскільки сама ідея закономірності виходить із того, що все наявне та все новоутворене у світі перебуває під впливом відносно стійких і дієвих причинних факторів [3, с. 39].

Методологічно важливим є підхід академіка А. П. Закалюка, який розглядає детермінацію злочинності як сукупність взаємопов'язаних явищ, процесів і факторів, під впливом яких формується протиправна поведінка. При цьому вчений наголошує, що завдання сучасної кримінології полягає не лише у формуванні теоретичних моделей детермінації, а й у забезпеченні їх практичного застосування в діяльності з аналізу та запобігання правопорушенням [4, с. 187].

Разом із тим сучасні дослідження звертають увагу на наявні прорахунки у практичній реалізації доктринальних підходів. Так, Я. І. Федорчук констатує відсутність системного розвитку кримінологічної політики в Україні, декларативний характер запобіжної діяльності та фрагментарність впливу на причини й умови правопорушень, що зберігає свою актуальність і в умовах правового режиму воєнного стану [5, с. 120]. Зважаючи на існуючий стан протиправної діяльності, з такими умовиводами важко посперечатися.

Водночас, якщо стан протидійної діяльності злочинності та детермінації її проявам має певні прорахунки, то існування профільної діяльності у сфері запобігання адміністративним правопорушенням як самостійний напрям професійної діяльності спеціальних суб'єктів та її окреме від запобігання злочинності значення – традиційно применшувалось.

У працях представників адміністративної деліктології, зокрема О. І. Остапенка, послідовно обґрунтовується самостійне значення запобігання адміністративним правопорушенням, що не зводиться до похідного елементу боротьби зі злочинністю. Адміністративна деліктність характеризується власними механізмами формування, суб'єктним складом та превентивним потенціалом, що зумовлює необхідність цілеспрямованого впливу на її детермінанти [6, с. 11].

Подальші наукові розвідки профільних дослідників вказують, що концепція попередження адміністративної деліктності пронизує всю систему адміністративно-правових і процесуальних інститутів, які, попри їх нормативну стабільність, загалом орієнтовані на

потреби суспільства та здатні до адаптації. Водночас ефективна протидія адміністративним правопорушенням є неможливою без розв'язання ключової проблеми – профілактики адміністративної деліктності. Практичне значення такої діяльності зумовлене тим, що значна частина осіб у своїй девіантній поведінці спочатку вчиняє адміністративні проступки, які за відсутності належного реагування можуть еволюціонувати у кримінальні правопорушення. У цьому контексті профілактика адміністративних проступків спрямована на недопущення правопорушень як таких і запобігання їх переходу у площину кримінальної злочинності [7, с. 111].

Таким чином, науково обґрунтовані підходи до дослідження причинності та детермінації протиправної поведінки переконливо свідчать про доцільність розгляду запобігання адміністративним правопорушенням як самостійного напрямку протидійної діяльності, що не зводиться виключно до похідного елементу боротьби зі злочинністю. Адміністративна деліктність має власну специфіку суб'єктного складу, механізми формування протиправної поведінки та соціально-правові наслідки, що зумовлює необхідність окремого, цілеспрямованого впливу на її детермінанти.

В умовах дії правового режиму воєнного стану значення такої діяльності істотно зростає, оскільки трансформація суспільних відносин, підвищене навантаження на органи публічної влади та суб'єктів сектору безпеки і оборони, а також об'єктивне звуження окремих демократичних процедур створюють додаткові ризики поширення адміністративних правопорушень, у тому числі у сфері службової діяльності. За таких обставин адміністративні проступки можуть виступати початковою формою девіантної поведінки, що за відсутності належного реагування здатна еволюціонувати у більш небезпечні правопорушення.

У зв'язку з цим актуалізація причин і умов вчинення адміністративних правопорушень набуває ключового значення для формування ефективної системи їх профілактики та запобігання. Саме встановлення та цілеспрямований вплив на відповідні детермінанти до-

зволяють забезпечити превентивний характер адміністративно-правових заходів, підвищити результативність діяльності уповноважених суб'єктів і зміцнити правопорядок в умовах воєнного стану.

Запропоновані висновки знаходяться в органічній єдності з умовиводами О.І. Остапенка, який акцентує, що дослідження й інтерпретація факторів, умов і причин, що зумовлюють вчинення адміністративних правопорушень, а також аналіз особистісних характеристик правопорушника і механізму його протиправної поведінки становлять методологічну основу ефективної протидії адміністративній деліктності, насамперед у сфері профілактики правопорушень [8, с. 184–185].

У науковій доктрині традиційно розрізняють категорії «причина» та «умова» правопорушення. Причина розглядається як явище, що безпосередньо породжує протиправну поведінку [9, с. 370], тоді як умови створюють середовище, в якому реалізується причинний потенціал [9, с. 473]. Застосування законодавцем цих понять, зокрема у статтях 6 та 245 КУпАП [10], свідчить про визнання їх самостійності.

Водночас у кримінології та адміністративній деліктології переважає підхід, відповідно до якого сукупність причин і умов, що спільно зумовлюють протиправну поведінку, доцільно розглядати через узагальнюючу категорію «детермінанти» [11, с. 32]. Така позиція дозволяє уникнути формального протиставлення причин і умов та зосередитися на виявленні факторів, які мають реальний вплив на формування деліктної поведінки.

Як справедливо зазначає Ю. Б. Курилюк, універсального переліку причин і умов правопорушень не існує, оскільки їх зміст і значущість залежать від конкретного виду делікту, суб'єктного складу та умов його вчинення [12, с. 331]. Аналогічної позиції дотримуються представники адміністративної деліктології, які підкреслюють, що встановлення детермінант конкретного адміністративного правопорушення полягає у виокремленні тих факторів, які за певних обставин формують підвищену ймовірність протиправної поведінки конкретної особи [13, с. 155; 14, с. 53].

Отже, у межах цього дослідження причини та умови адміністративних правопорушень розглядаються у єдності як детермінанти, що утворюють системний комплекс чинників, вплив на який є необхідною передумовою ефективної профілактики та запобігання ВАП.

Сформовані підходи профільних дослідників вказують на необхідність вибору конкретного об'єкта, а саме конкретного адміністративного правопорушення, детермінанти якого ми б хотіли розкрити у своїй роботі. Як наслідок, керуючись законами дедукції необхідно виокремити конкретні ВАП, протидія яким викликає практичний інтерес для потреб ДПСУ.

Справедливо буде зауважити, що ВАП – це категорія юридичної науки, яка не знайшла свого нормативного закріплення, на протипагу, скажімо військовому кримінальному правопорушенню. Для заповнення такої нормативної прогалини пропонуємо таке розуміння базової категорії «військового адміністративного правопорушення», яке цілком узгоджується із положеннями статті 9 КУпАП [10]: військовим адміністративним правопорушенням визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, учинена військовослужбовцем, військовозобов'язаним або резервістом під час проходження зборів, яка посягає на встановлений законодавством порядок несення та проходження військової служби, військову дисципліну, внутрішній порядок у військових формуваннях, а також на пов'язані з ними суспільні відносини, і за яку передбачено адміністративну відповідальність.

Нормативне закріплення юридичних складів ВАП у чинному законодавстві здійснено, зокрема, у Главі 13-Б КУпАП [10]. Юридична конструкція Глави 13-Б КУпАП [10] відносить до кола ВАП різноманітні за змістом і механізмами вчинення делікти, що посягають на військову дисципліну, порядок несення служби, належне виконання владних і службових повноважень, збереження військового майна та безпеку військової діяльності. Зокрема, вони охоплюють відмову від виконання законних вимог командира, самовільне залишення військової частини або місця служби, необережне знищення чи пошкодження військового май-

на, а також порушення правил поведінки зі зброєю, боєприпасами та іншими джерелами підвищеної небезпеки.

Окрему групу становлять правопорушення, пов'язані зі зловживанням владою або службовим становищем, перевищенням службових повноважень, недбалим ставленням до військової служби та бездіяльністю військової влади, які характеризуються підвищеним рівнем суспільної небезпеки з огляду на суб'єктний склад і можливі наслідки для функціонування військових формувань. До цього ж блоку належать делікти у сфері несення бойового чергування та прикордонної служби, що безпосередньо впливають на обороноздатність і безпеку держави.

Самостійне місце займають правопорушення, пов'язані з вживанням алкогольних напоїв, наркотичних чи психотропних речовин, а також з неналежним реагуванням командирів на такі факти, які поєднують адміністративний і превентивний виміри.

Таким чином, різноманітність видів ВАП, відмінність їх об'єктивної та суб'єктивної сторін, специфіка суб'єктів і умов вчинення свідчать про неможливість формування універсального переліку детермінант, придатного для всіх деліктів одночасно. Це зумовлює необхідність диференційованого підходу до виявлення причин і умов вчинення кожного виду ВАП, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, коли суспільна шкідливість таких діянь лише загострюється.

Для конкретизації конкретних видів ВАП, необхідно звернутися до стану військової дисципліни та правопорядку, що дозволить визначити, яке з діянь є найбільш поширеним у практиці прикордонного відомства, відтак забезпечує «опрацювання» запиту від посадових осіб, які відповідальні за стан військової дисципліни у конкретному підрозділі.

Аналіз статистичних даних вказує, що загалом адаптація особового складу прикордонного відомства до реалій правового режиму воєнного стану та виконання якісно-нового спектру службових обов'язків (йдеться про виконання бойових (спеціальних) завдань, що для переважної більшості особового складу

ДПСУ до широкомасштабного вторгнення було атиповим) потягнула за собою зменшення кількості військових адміністративних правопорушень, що мали місце у 2022–2023 роках. Тим не менш, до показників, які мали місце до 24.02.2022 року – ще досить далеко. Так, аналіз стану військової дисципліни та правопорядку свідчить, що загальна кількість ВАП у 2024 році зменшилась на 29 % порівняно із 2023 роком (2024–4032, 2023 – 5672 в/сл.) [15]. Основними ВАП у 2024 році були:

1) діяння, передбачені статтею 172-20 КУпАП – 64 % від масиву усіх ВАП, допущених особовим складом ДПСУ, хоча загальна кількість правопорушень, передбачених цією статтею загалом зменшилась на 37 %, в порівнянні із 2023 роком (2024 – 2565 в/сл., 2023 – 4073 в/сл.) [15];

2) діяння, передбачені статтею 172-18 КУпАП – складають 20 % від усіх ВАП, що мали місце в ході оперативно-службової діяльності прикордонників у 2024 році, проте як і з попереднім випадком, прослідковується динаміка щодо зменшення кількості таких проступків у порівнянні з 2023 роком – також на 20 % (2024 – 820 в/сл., 2023 – 1022 в/сл.) [15].

2025 рік в оперативно-службовій діяльності ДПСУ ознаменувався продовженням тенденції щодо зменшення кількості ВАП на 19 % (2025 – 3274, 2024 – 4032 в/сл.). Хоча видове вираження найбільш поширених ВАП залишилось незмінним – діяння, передбачені статтею 172-20 КУпАП складають 63 % від масиву усіх ВАП, допущених особовим складом ДПСУ, тоді як на діяння, передбачені статтею 172-18 КУпАП припадає 23% [16].

Таким чином, для надання цьому дослідженню не лише теоретичного, а й прикладного змісту – вважаємо за доцільне визначити актуальні детермінанти для двох найбільш поширених ВАП, а саме: розпивання алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів (172-20 КУпАП) [10] та порушення правил несення прикордонної служби (172-18 КУпАП) [10].

Для встановлення детермінант конкретних ВАП вважаємо за доцільне звернутися до на-

працювань вітчизняної правової доктрини щодо їх класифікації з метою адаптації існуючих підходів до завдань цього дослідження. Однією з найбільш системних є класифікація детермінант злочинності, запропонована О. М. Бандуркою, який диференціює їх за рівнем функціонування, територіальною, часовою та природно-кліматичною ознаками, а також за природою виникнення, сутністю, змістом і механізмом впливу на поведінку правопорушника [2, с. 180–181].

Водночас у кримінології та адміністративній деліктології широкого поширення набув поділ детермінант на об'єктивні та суб'єктивні, запропонований, зокрема, А.Ф. Зелінським. Суб'єктивні чинники пов'язуються з особистісними характеристиками та свідомістю особи, тоді як об'єктивні відображають умови соціального середовища, що існують незалежно від волі конкретного суб'єкта [17, с. 44–46]. Такий підхід корелює з сучасними доктринальними позиціями щодо пріоритетності суб'єктивних чинників у механізмі формування девіантної поведінки за наявності відповідних об'єктивних умов [18, с. 14].

У контексті прикордонної сфери заслуговує на увагу класифікація детермінант адміністративної деліктності, запропонована Ю. Б. Курилюком, який виокремлює соціально-економічні, соціально-політичні, організаційно-управлінські, правові та соціально-психологічні чинники, що впливають на вчинення правопорушень у сфері охорони державного кордону [12, с. 356]. Доповнює зазначені підходи системно-рівнева модель Я. І. Федорчука, відповідно до якої детермінанти поділяються на державні (макрорівень), галузеві (мезорівень) та індивідуальні (мікрорівень), що дозволяє врахувати різну «точку прикладання» їх впливу на протиправну поведінку [5, с. 119].

У попередніх напрацюваннях одного з авторів уже було здійснено аналіз детермінант адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 172-20 КУпАП, із застосуванням поділу на об'єктивні та суб'єктивні чинники з огляду на відмінність їх природи та можливостей впливу на них з боку суб'єктів протидії.

До об'єктивних детермінант було віднесено наслідки повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України, що зумовили зростання безпекових загроз у прикордонних регіонах, розширення спектра завдань ДПСУ, неукомплектованість підрозділів і порушення раціонального режиму служби та відпочинку. У сукупності ці чинники сприяють фізичному й психоемоційному виснаженню особового складу та зниженню ефективності профілактичного впливу [19, с. 156–157]. До цієї ж групи віднесено соціокультурні стереотипи щодо нормалізації вживання алкоголю, а також підвищену доступність алкогольних напоїв і психоактивних речовин [19, с. 156–157].

Суб'єктивні детермінанти пов'язані з особистісними характеристиками військовослужбовців, зокрема рівнем правової культури, професійної мотивації, деонтологічної відповідальності та психоемоційним станом, що в умовах бойового стресу, переважно й відсутності належної системи психологічного відновлення підвищує ймовірність протиправної поведінки [19, с. 156–157].

Водночас зазначені напрацювання були зосереджені переважно на детермінантах макрорівня, вплив на які з боку посадових осіб, уповноважених на забезпечення військової дисципліни, є обмеженим. Це, своєю чергою, не дозволяє повною мірою реалізувати превентивний потенціал адміністративно-правових заходів. З огляду на це у межах цього дослідження акцент зроблено на детермінантах мезо- та мікрорівня, нейтралізація яких перебуває у площині управлінських і виховних повноважень посадових осіб ДПСУ.

З урахуванням наведених доктринальних підходів до розуміння та класифікації детермінант правопорушень, а також специфіки обраних для дослідження ВАП, вбачається методологічно доцільним застосування диференційованого підходу до їх кваліфікації. Такий підхід має виходити не лише з теоретичної багатовимірності детермінант, а й із практичних можливостей впливу на них з боку уповноважених суб'єктів протидії ВАП серед особового складу прикордонного відомства.

Саме тому універсальні або надмірно розгалужені класифікаційні моделі, хоча й мають значну наукову цінність, не завжди дозволяють досягти прикладного результату.

Запропонований у дослідженні підхід ґрунтується на поєднанні двох взаємодоповнювальних критеріїв класифікації детермінант. Перший критерій відображає їх природу та механізм впливу і передбачає поділ на об'єктивні та суб'єктивні чинники. Об'єктивні детермінанти пов'язані з зовнішніми щодо конкретної особи умовами функціонування служби та соціального середовища, що формують фон і можливості для вчинення проступку; суб'єктивні – з особистісними якостями, установками, мотивацією, психоемоційним станом та рівнем правової культури військовослужбовця.

Другий критерій відображає рівень соціальної організації, на якому реалізується дія детермінант, і відповідає системно-рівневій моделі: макрорівень (державні та загальносуспільні процеси), мезорівень (галузеві та організаційно-службові умови функціонування відомства і підрозділів), мікрорівень (індивідуальні характеристики та поведінкові механізми конкретної особи). Таким чином, поділ на об'єктивні/суб'єктивні та розмежування макро / мезо / мікро не конкурують між собою, а утворюють єдину аналітичну рамку, що дозволяє точніше ідентифікувати детермінанти за їх походженням і за «точкою прикладання» впливу.

З огляду на прикладну мету дослідження, пріоритетним є виявлення саме тих детермінант, на які реально може впливати управлінський та профілактичний ресурс посадових осіб ДПСУ у повсякденній службовій діяльності. Тому макрорівневі чинники, хоча й визначають загальний контекст воєнного стану, у межах цієї роботи розглядаються як фоніві та такі, що лише частково підлягають нейтралізації відомчими інструментами. Натомість основна увага зосереджується на мезорівні (організація служби, управлінські рішення, режим навантаження, контроль, морально-психологічне забезпечення) та мікрорівні (психоемоційний стан, дисциплінованість, мотивація, індивідуальні ризики), оскільки саме на цих рівнях можливе цілеспрямоване коригування

умов і поведінкових моделей, що безпосередньо впливають на вчинення ВАП.

З урахуванням обраного підходу, детермінанти правопорушення, передбаченого статтею 172-20 КУпАП, доцільно аналізувати насамперед на мезо- та мікрорівні, оскільки саме на цих рівнях зосереджені реальні можливості управлінського й профілактичного впливу з боку посадових осіб ДПСУ, на яких покладено обов'язок забезпечення військової дисципліни. У цьому контексті детермінація зазначеного адміністративного правопорушення має комплексний характер і формується на перетині організаційно-службових умов функціонування підрозділу та особистісних характеристик військовослужбовця.

Водночас визначальну роль у механізмі вчинення правопорушень, передбачених статтею 172-20 КУпАП, відіграють саме суб'єктивні чинники мікрорівня, які набувають підвищеної значущості за наявності відповідних мезорівневих тригерів. До таких чинників належать рівень правової культури, сформованість внутрішньої дисципліни, стресостійкість, наявність стійких шкідливих звичок або схильності до адиктивної поведінки, які актуалізуються в умовах перевтоми, порушення режиму служби й відпочинку, формального характеру морально-психологічного забезпечення та недостатнього контролю з боку командирів.

На мезорівні ключовими детермінантами виступають особливості організації служби в конкретних підрозділах, зокрема відсутність збалансованого режиму служби й відпочинку, тривале перебування особового складу у стані підвищеної бойової готовності, несистемність індивідуально-виховної роботи та формалізація морально-психологічного забезпечення. За таких умов уживання алкоголю або інших психоактивних речовин набуває характеру компенсаторної моделі поведінки, що не завжди своєчасно виявляється або припиняється на рівні підрозділу.

На мікрорівні детермінанти цього правопорушення пов'язані з особистісними характеристиками військовослужбовця, насамперед рівнем правової культури, внутрішньої дисципліни, професійної ідентичності та психо-

емоційної стійкості. Особливу роль відіграє контингент мобілізованих осіб, які нерідко прибувають до підрозділів зі сформованими шкідливими звичками або зниженим рівнем деонтологічної відповідальності, що в умовах бойового стресу та фізичного й емоційного виснаження істотно підвищує ймовірність вчинення адміністративного делікту.

У системному вимірі механізм формування правопорушень, передбачених статтею 172-20 КУпАП, має чітко виражений причинно-наслідковий характер: організаційні прорахунки на мезорівні зумовлюють накопичення психоемоційного напруження, яке на мікрорівні трансформується у зниження самоконтролю та використання алкоголю або психоактивних речовин як компенсаторної поведінкової моделі, що зрештою реалізується у вчиненні ВАП.

Детермінація порушень правил несення прикордонної служби, передбачених статтею 172-18 КУпАП, має виразно мезорівневий характер, оскільки безпосередньо пов'язана з організацією оперативно-службової діяльності у конкретних підрозділах охорони державного кордону. Водночас порушення правил несення прикордонної служби мають низку специфічних детермінант, зумовлених особливостями оперативно-службової діяльності ДПСУ, що відрізняє їх від аналогічних правопорушень у діяльності інших військових формувань. Насамперед йдеться про пряму залежність «якості» несення служби від стану інженерного облаштування державного кордону, рівня технічної забезпеченості підрозділів, функціонування засобів спостереження, зв'язку та сигналізаційних систем. Недостатність або пошкодження таких елементів, особливо в умовах активних бойових дій, об'єктивно підвищує навантаження на особовий склад і знижує спроможність повного дотримання встановлених правил несення служби.

Додатковим детермінуючим чинником є змішаний характер завдань, які виконують прикордонники в період дії правового режиму воєнного стану. Поєднання класичних функцій охорони державного кордону з виконанням бойових (спеціальних) завдань, участю у відбитті збройних атак, протидії диверсійно-

розвідувальним групам та застосуванню противником безпілотних літальних апаратів формує ситуацію постійної зміни оперативної обстановки. За таких умов нормативно визначені процедури несення прикордонної служби нерідко зазнають спрощення або ситуативної адаптації, що підвищує ризик допущення адміністративних проступків.

Крім того, динамічний характер загроз на окремих ділянках державного кордону, зокрема раптові обстріли, застосування ударних БПЛА та ризику проникнення диверсійних груп, призводить до перевантаження особового складу та зміщення акцентів з формального дотримання правил на оперативне реагування. У таких умовах порушення вимог несення прикордонної служби часто набувають не умисного, а ситуаційно-організаційного характеру, що має враховуватися під час визначення детермінант цього виду ВАП.

Отже, порушення правил несення прикордонної служби, передбачені статтею 172-18 КУпАП, формуються за детермінантним сценарієм, у якому домінують організаційно-службові чинники мезорівня. Саме вони створюють умови, за яких психофізіологічні обмеження військовослужбовця на мікрорівні (перевтома, зниження пильності, емоційне виснаження) трансформуються у відхилення від нормативно визначених правил несення служби. Така взаємодія чинників обумовлює переважно ситуаційний, а не умисний характер більшості правопорушень цього виду.

Узагальнюючи викладене, ключові детермінанти порушень правил несення прикордонної служби концентруються у площині організаційно-службових умов підрозділу (навантаження, неукомплектованість, формальна завчасна та безпосередня підготовка до несення служби у різних видах прикордонних нарядів, поверхнева система ступеневого контролю, технічна забезпеченість) та психофізіологічних обмежень військовослужбовця (перевтома, зниження пильності, емоційне виснаження). Саме їх взаємодія формує підвищений ризик ситуаційних відхилень від нормативно визначених правил несення служби й обумовлює переважно неумисний

характер більшості проступків, передбачених статтею 172-18 КУпАП.

Отримані результати дозволяють дійти висновку, що превентивний потенціал протидії ВАП зосереджений насамперед на мезо- та мікрорівнях організації служби. Критичними індикаторами ризику є порушення режиму служби й відпочинку, формалізація виховної та контрольної діяльності, а також ознаки психоемоційного виснаження особового складу. Виявлення та нейтралізація таких детермінант на ранніх стадіях дозволяє розглядати адміністративно-правові заходи не лише як реактивний, а й як превентивний інструмент забезпечення військової дисципліни в умовах правового режиму воєнного стану.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що ВАП у діяльності ДПСУ в умовах дії правового режиму воєнного стану формуються під впливом системи взаємопов'язаних детермінант, які мають різну природу та реалізуються на макро-, мезо- та мікрорівнях соціальної організації. Обґрунтовано, що використання узагальнюючої категорії «детермінанти» дозволяє комплексно охопити як причини, так і умови протиправної поведінки, уникнувши їх формального розмежування та зосередившись на чинниках, що мають реальний вплив на механізм вчинення ВАП.

У межах дослідження доведено, що для найбільш поширених ВАП у діяльності ДПСУ: розпивання алкогольних, слабоалкогольних напоїв або вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів (ст. 172-20 КУпАП) та порушення правил несення прикордонної служби (ст. 172-18 КУпАП) – визначальними є детермінанти мезо- та мікрорівнів. Саме на цих рівнях зосереджено основний превентивний потенціал, оскільки вони безпосередньо перебувають у сфері організаційно-управлінського та виховного впливу посадових осіб прикордонного відомства.

Встановлено, що правопорушення, передбачені статтею 172-20 КУпАП, детермінуються переважно суб'єктивними чинниками мікрорівня (рівень правової культури, дисциплінованості, стресостійкості, наявність адиктивних

схильностей), які актуалізуються за наявності відповідних організаційно-службових тригерів мезорівня. Водночас порушення правил несення прикордонної служби, передбачені статтею 172-18 КУпАП, мають переважно мезорівневу детермінацію і зумовлюються особливостями організації оперативно-службової діяльності підрозділів, рівнем технічної забезпеченості, навантаженням на особовий склад та динамікою бойової обстановки.

Прикладний зміст отриманих результатів полягає у можливості їх безпосереднього використання у практичній діяльності посадових осіб ДПСУ, відповідальних за забезпечення військової дисципліни та правопорядку. Виявлені детермінанти дозволяють орієнтувати управлінські рішення не лише на реагування на вже вчинені правопорушення, а й на їх

попередження шляхом оптимізації режиму служби й відпочинку, підвищення ефективності морально-психологічного забезпечення, посилення індивідуально-виховної роботи, удосконалення внутрішнього контролю та врахування психофізіологічного стану особового складу під час організації служби.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що адміністративно-правові заходи у сфері протидії ВАП мають розглядатися не лише як інструмент юрисдикційного реагування, а як елемент системної превентивної діяльності, інтегрованої в організаційно-управлінську практику ДПСУ. Реалізація такого підходу сприятиме підвищенню рівня військової дисципліни, зниженню ризиків деліктної поведінки та зміцненню правопорядку в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Ковальов І. В., Сокурєнко В. В., Гладкова Є. О., Шатрава С. О., Кріцак І. В. Тактики і стратегії протидії злочинності як перспективний напрям наукових досліджень О. М. Бандурки та О. М. Литвинова: духовно-ціннісні аспекти проблеми. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12/2022. С. 442–446. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/104>
2. Бандурка О. М. Стратегія і тактика протидії злочинності : монографія / О. М. Бандурка, О. М. Литвинов. Харків : Золота миля, 2012. 318 с.
3. Кримінологія: підручник / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін.; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2014. 440 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн.: Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 2007. 424 с.
5. Федорчук Я. І. Запобігання кримінальним правопорушенням в оборонно промисловому комплексі України : дис...канд. юрид. наук. Київ, 2024. 234 с.
6. Остапенко О. І. Адміністративна деліктологія : автореф. дис. ... наук. ступ. доктора юрид. наук. Київ : НАВСУ, 1997. 43 с.
7. Герасименко Є. С. Питання реформування інституту адміністративної відповідальності : дис... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 192 с.
8. Остапенко О. І. Про сучасні правові засади протидії вчиненню адміністративних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». Львів, 2017. № 876. С. 182–188.
9. Словник української мови: у 11 т./ АН УРСР, Ін-т мовознавства. Київ : Наукова думка, 1978. Т. 9. 916 с.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України, Кодекс від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення 24.01.2026).
11. Нежурбіда С. І. Кримінологічне вчення про причинність злочинності : автор. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2015. 32 с. 28.
12. Курилюк Ю. Б. Державний кордон і правопорядок (законодавство, теорія, практика) : монографія. Київ : Дакор, 2020. 446 с.
13. Дембіцька С. Л. Адміністративний делікт як небезпека зростання правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5/2019. С. 154–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/3>
14. Надобко Т. Адміністративно-деліктологічна характеристика правопорушень, що вчиняються у громадських місцях (на прикладі дрібного хуліганства). *National Law Journal: Theory and Practice*. Februarie, 2016. С. 52–56.
15. Про стан правопорядку та військової дисципліни у 2024 році та основні завдання на перше півріччя 2025 року : наказ АДПСУ від 13.01.2025 № 39-АГ. Київ : Адміністрація Державної прикордонної служби України, 2025. 7 с.

16. Про стан правопорядку та військової дисципліни у 2025 році та основні завдання на перше півріччя 2026 року : наказ АДПСУ від 14.01.2026 № 73-АГ. Київ : Адміністрація Державної прикордонної служби України, 2025. 7 с.

17. Зелінський А. Ф. Кримінологія: курс лекцій: підручн. / за ред А. Ф. Зелінського. Харків : «Прапор», 1996. 260 с.

18. Невмержицький Є. В. Корупція як соціально-політичне явище: особливості проявів і механізми подолання в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 1999. 19 с. 30.

19. Кушнір Я. О., Царук А. В., Адамчук С. В. Протидія адміністративному правопорушенню, передбаченому статтею 172-20 Кодексу України про адміністративні правопорушення серед особового складу Держприкордонслужби України. *Закон і кордон*. 2024. № 1 (3). С. 143–175. DOI 10.32453/law_border.v3i1.166

References:

1. Kovalov, I. V., Sokurenko, V. V., Hladkova, Ye. O., Shatrava, S. O., & Kritsak, I. V. (2022). Takyky i stratehii protydii zlochynnosti yak perspektyvnyi napriam naukovykh doslidzhen O. M. Bandurky ta O. M. Lytvynova: dukhovno-tsinnisni aspekty problemy [Tactics and strategies for combating crime as a promising area of research by O. M. Bandurka and O. M. Lytvynov: spiritual and value aspects of the problem]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (12), 442–446. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-12/104> [in Ukrainian].

2. Bandurka, O. M., & Lytvynov, O. M. (2012). Stratehiia i taktyka protydii zlochynnosti [Strategy and tactics of combating crime]. Kharkiv : Zolota mylia [in Ukrainian].

3. Holina, V. V., Holovkin, B. M., Valuiska, M. Yu., et al. (2014). Kryminolohiia [Criminology]. (V. V. Holina & B. M. Holovkin, Eds.). Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].

4. Zakaliuk, A. P. (2007). Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice] (Book 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky [Theoretical foundations and history of Ukrainian criminological science]). Kyiv : In Yure [in Ukrainian].

5. Fedorchuk, Ya. I. (2024). Zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam v oboronno-promyslovomu kompleksi Ukrainy [Prevention of criminal offences in the defence-industrial complex of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Ostapenko, O. I. (1997). Administratyvna deliktolohiia [Administrative delictology]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv : NAVSU [in Ukrainian].

7. Herasymenko, Ye. S. (2001). Pytannia reformuvannia instytutu administratyvnoi vidpovidalnosti [Issues of reforming the institute of administrative liability]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

8. Ostapenko, O. I. (2017). Pro suchasni pravovi zasady protydii vchynenniu administratyvnykh pravoporushen [On modern legal foundations for counteracting the commission of administrative offences]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnik"*. Serii: "Yurydychni nauky", (876), 182–188 [in Ukrainian].

9. Akademiia nauk URSR, Instytut movoznavstva. (1978). Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language] (Vol. 9). Kyiv : Naukova dumka [in Ukrainian].

10. Verkhovna Rada of Ukraine. (1984, December 7). Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offences] (No. 8073-X). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (accessed January 24, 2026) [in Ukrainian].

11. Nezhurbida, S. I. (2015). Kryminolohichne vchennia pro prychnnist zlochynnosti [Criminological doctrine on the causality of crime]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

12. Kuryliuk, Yu. B. (2020). Derzhavnyi kordon i pravoporiadok (zakonodavstvo, teoriia, praktyka) [State border and law and order (legislation, theory, practice)]. Kyiv : Dakor [in Ukrainian].

13. Dembitska, S. L. (2019). Administratyvnyi delikt yak nebezpeka zrostannia pravoporushen [Administrative delict as a danger of increasing offences]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (5), 154–156. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2019-5/3> [in Ukrainian].

14. Nadobko, T. (2016, February). Administratyvno-deliktolohichna kharakterystyka pravoporushen, sheho vchyniaiutsia u hromadskykh mistsiakh (na prykladi dribnoho khulihanstva) [Administrative-delictological characteristics of offences committed in public places (on the example of petty hooliganism)]. *National Law Journal: Theory and Practice*, 52–56 [in Ukrainian].

15. Administratsiia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. (2025, January 13). Pro stan pravoporiadku ta viiskovoi dystsypliny u 2024 rotsi ta osnovni zavdannia na pershe pivrichchia 2025 roku [On the state of

law and order and military discipline in 2024 and the main tasks for the first half of 2025] (Nakaz No. 39-AG). Kyiv : Administration of the State Border Guard Service of Ukraine [in Ukrainian].

16. Administratsiia Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. (2026, January 14). Pro stan pravoporiadku ta viiskovoi dystsypliny u 2025 rotsi ta osnovni zavdannya na pershe pivrichchia 2026 roku [On the state of law and order and military discipline in 2025 and the main tasks for the first half of 2025] (Nakaz No. 73-AG). Kyiv : Administration of the State Border Guard Service of Ukraine [in Ukrainian].

17. Zelinskyi, A. F. (Ed.). (1996). Kryminolohiia: kurs leksii [Criminology: a course of lectures]. Kharkiv : Prapor [in Ukrainian].

18. Nevmerzhytskyi, Ye. V. (1999). Koruptsiia yak sotsialno-politychne yavyshe: osoblyvosti proiaviv i mekhanizmy podolannia v suchasni Ukraini [Corruption as a socio-political phenomenon: features of manifestation and mechanisms of overcoming in modern Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

19. Kushnir, Ya. O., Tsaruk, A. V., & Adamchuk, S. V. (2024). Protydiia administratyvnomu pravoporushenniu, peredbachenomiu statteiu 172-20 Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia sered osobovoho skladu Derzhprykordonsluzhby Ukrainy [Counteracting the administrative offence under Article 172-20 of the Code of Ukraine on Administrative Offences among the personnel of the State Border Guard Service of Ukraine]. *Zakon i kordon*, 1 (3), 143–175. DOI 10.32453/law_border.v3i1.166 [in Ukrainian].

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 26.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 19.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.04.2026